

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Mindennemű, akár a szerkesztőséget,
akár a kiadóhivatalt illető küldemény
a főiskolába címzendő.

Megjelenik: havonként háromszor.

Felelős szerkesztő:
KUN BÉLA.

Főmunkatárs:
SIPOS BÉLA.

Kiadóhivatal főnöke:
INCZE ZOLTÁN.

Előfizetési ár:

Egész évré 3 frt, félévre 1 frt 50 kr,
negyedévre 75 kr.

Egyetemi és akadémiai hallgatóknak, közép-
iskolai tanulóknak és önképzőköröknek egész
évre 2 frt, félévre 1 frt.

Egy szám ára: 10 krajcár.

Tömörülés.

Ifjuságunk körében rövid pár hét alatt figyelemre méltó irány kezd diadalra jutni, mely éretetvén hatását az ifjúsági ügyek vezetésében, ellátásában, szorosabb kapcsolatot teremtve a kollegák között, a tömörülés jelszavát hirdeti. A nagy egész ugyan még mindig szervezetlen, de parcella módra alakultak s alakulóban vannak kisebb szövetezettek, melyek külön-külön célt munkálnak s a magok körülményeik figyelembe vételével az egész ifjúsági életre, annak fejlődésére irányító befolyást akarnak gyakorolni.

Vidékek, megyék szerint szervezkedik az ifjuság, mind többfelől hangzik a kijelentés s egy-egy lelkes előszónoklat az ujonnan születendő körrel, mind többfelől nyilvánul az ébredő önérték: talán csak mi sem hagyjuk a megyénket. Jól is van ez így, ne hagyja senki parlagon heverni, a mi életrevalóság benne rejlik s a mi az iskola komor falain kívül szorosabb baráti körben érvényesíthető. De önkénytelenül felvetődik a kérdés, van-e értelme, van-e jogos célja és haszna, ha több kisebb-nagyobb részre darabolódik az ifjuság egésze, mely részek egymással szemben a puszta helyzetből kifolyólag sok tekintetben riválisak? S tekintve azt, hogy a 8 iskolai egyesület az ifjúságnak szabad idejét, önképzésre, komolyabb társas érintkezésre jutó perceit mondhatni csaknem egészen fölemészti, nem felesleges-e, ha azokon kívül még más társasághoz is leköti az ifjuság szellemi és anyagi erejét? Nem lesz-e ennek gátló utóhatása az iskolai egyetemen előhaladására, nem fogja-e ez elvonni ezektől a kintartó működésben nyilvánuló iparkodást és erőt?

Részünkről azt hisszük, az egyetemi élet nem hogy lanyhulna, fejlődésében megakadályoztatnék, sőt inkább eddigi sok tekintetben tapasztalt bémultságából fel fog frissülni, mert hogy csak a legprózaibb bizonyítékát hozzuk is föl ennek, az egyes körök egyetemesen mind bevonulván, megtartható, sőt népes lesz a gyűlés, emelkedettebb és izgatottabb a hangulat, sokkal kétségesebbek az esetleges választások, mint eddigelé, mert az ellenvélemények nagyobb számmal és határozottabban kialakulnak sőt kiélesednek, a helyzetről nyert fogalmak már jó előre való megbeszélés folytán tisztázódnak és biztos irányt vesznek.

Ez mind jól van így. Hiszen eddig levertséggel tapasztalhattuk, hogy sokszor igen-igen fontos, s az ifjúsági életre mélyen kiható ügyekben csak pár ember buzgólkodott, úgy a hogy, a gyűlésekre csak ilyen-amolyan erőltetett érdeklődéssel, mindössze tíz-husz ember szállingózott, s az sem volt kellőképpen előre tájékozva az ügyek állásáról s a pillanatnak habozást nem tűrő hatalma alatt állván, könnyen leadta szavazatát, utólagos gondolkozása által, végeredményképen később sokszor belátván, hogy inkább meggyőződése ellen, mint mellett szavazott.

Az a másik mód meg a vélemények előleges kikérésére: főiskolánkban az utóbbi időkben gomba módra előzőnlő aláírási ívek sokasága óriási mértékben megakadályozza az önálló egyéni véleménynek csak a legkisebb mértékben is való kibontakozását és diadalra jutását, mert sajnos! — igen sok, sőt a legtöbb esetben a közalakká váló kapacitáló kortes-hős által kiszemelt vagy már „meg is csipett” szavazó polgár egyáltalában nem tudja, vajjon egy másik iv intenciójához nem áll-e az ő meggyőződése is közelebb, sőt azt sem tudja létezik-e másik iv,

aláír az elsőnek s ha a következő pillanatban a szerinte is helyes irányt hirdető iv kortese hozzá lép, 'csalódva kénytelen elutasítani: lekéstél, a másik már előbb itt volt nálam, s bár meggyőződésemmel te melletted szól, amához köt aláírásom és így szavam.

Ennek következtében virágos kis állapotok következnek be, mikor szavazásra, döntésre kerül a dolog. A melyik ügynek nagyobb száju, jobban ígérgető, sőt erőszakoskodó kortesei voltak, — kik még hozzá a szemes előreszámításnak némi foku impertinentiájával rendelkeztek, vagy a saját zavarosból könnyen kihalászható előnyeik mellett, vagy hogy a néptribuni, demagógi és apostoli előnévvel töltsék be lelkők hézagait, — az az ügy fog diadalra jutni, bár a kik szavuk lekötése folytán keresztülvitték, magok is belátják, hogy a másik esetleg igazságosabb, helyesebb és hasznosabb lett volna...

Igy van ez mindenütt, hol szavazó banda dönt csupán. A vezetők, a hadvezérek nem adnak számot közkatonaiknak a stratégiai számításokról, a jövőt, a győzelmet biztosító s az ellenséget léprecsaló eselszövényekről, a tömegnek, a plebsnek hivatása igen sokszor csak a tüzbemenés, s aztán, ha a harcnak vége van, — a megnyugovás, a köznapi mederbe való visszatérés; a vezérek meg érdemjelet kapnak, emelkednek felfelé a lépcsőn s ha a fővezér véletlenül elesett a csatában, megindul az

áramlat, akad négy-öt vagy annyi-amennyi pályázó, egy aztán a trónra jut, fővezér lesz, a többi meg csalódott szívvél vonul vissza s mindent kifejez e sóhajban: Jobban megérdemeltem volna én!

Ha tüzzel-vassal akarunk valamit keresztül hajtani s a zászlón csak ez van: meg kell lenni, mert én akarom, bizony-bizony az igazság sokszor rongyos köntösben fog dideregni a kapu alatt, mert a bemenetnél szuronyos őr áll, ki telt torokkal kiált: állj, mi a jelszavad? Habozol? itt a vörös cédula kiragasztva, rajta a jelszó, kövesd, fel vagy avatva, mehetsz. S az eltévedt jámbor ember, hogy ne kelljen keresnie a másik bemenetet, a másik kaput, bemegy az elsőn, leköti magát a jelszónak, csak hogy a — szavazóterembe jusson s érvényesíthesse alkotmányos jogait.

De ha más mód nincs, ez mindenütt így van!

Ha azonban a 20 – 30, sőt legujabban 40 tagot magukban foglaló vidéki körök előzetes megállapodásra jutnak s a megvitatt alapon állva, öntudatosan érvényesítik szavazati jogukat s így irányítják az ifjúsági ügyek vezetését: ha nem is egészen biztosan, de mindenesetre sokkal jobban lehet remélni az igazság kibontakozását, a helyesebb és áldóbb iránynak vezérutal való választását.

Örömmel üdvözljük hát az ifjúság legujabb életrevaló mozgalmát, a vidéki körök létesítésének

TÁRCA.

Bár nem könnyörgöm . . .

*Bár nem könnyörgöm is szerelmed
S megyek magános utamon,
Ne hidd mosolygó, csalfa angyal,
Hogy rólad már nem álmodom.*

*Rózsás álomban mért ne szedjek
Virágot vidáman veled?
A szép aranykort mért feledjem,
Ha remélnem nem is lehet?*

*Mint messze ringó délibábra
Lelkem a multba visszanéz,
Csalódtam . . . s szívem kit se vádol:
Emlékezem . . . ez az egész.*

— n.

Könycseppek a Champs Elyseé'n.

Irta: **Kupcsay Felix.**

Billyt párisi barátai úgy ismerték, mint a megtestesült morált. Fejőket, életőket merték volna rá adni, hogy annak a fiúnak soha ez életben bűnös gerjedelmei, vétkei gondolatai nem voltak.

De ugyan hogy is lettek volna, mikor reggeltől késő estig De Louvell ügyvédi irodájában dolgozik a mindennapi betevő falatért? — Mikor aztán vége van a munkának, hazamegy s lefekvésig tudományos könyvekben buvárkodik s a fennálló társadalom javításán töri az esztét. Belzebubnak nincs ideje, nincs alkalmja arra, hogy gondolatait csak egy pillanatra is tétlenségen találja. — Pedig már a huszadik évét is betöltötte, ideje, hogy egy kicsit könnyelmű is legyen.

Éppen rajta, korához nem illő bárgyúságán nevettek a fiuk, a Quartier Latin egy néhány lakója, mikor távolról feltűnt egyszerre Billy alakja.

eszméjét s csak annyit kívánunk szerény véleményünk révén megjegyezni, hogy ügyelni kell: a kisebb szövetkezetek alakítása káros hatású szétaraboltságot ne okozzon; közszellem legyen s ne pártoskodás; vezéricsillag az igazság minden téren, minden alkalommal!

Ily szellemben tömörüljete!

B.

A pesti diákkongresszust és a márc. 15-iki országos ifjusági ünnepet előkészítő bizottság felhívása.

Kedves barátaink!

A budapesti Egyetemi-Kör által a magyar alkotmány megújulása félszázados emlékének megünneplésére kiküldött „előkészítő-bizottság” már eddig is életjelt adott magáról, midőn lelkes szózatban fordult az egész magyar ifjúsághoz, minden egyes ifjusági egyesülethez az egész országban, mert a dicső napok emlékét méltóan csak úgy lehet megünnepelni, ha e végből az egész ország ifjúsága egybesereglik.

Kéz a kézbe! váll a vállhoz! dobbanjon együtt minden ifju szíve, hogy méltókká tegyük magunkat az emlékezésre.

— Sietve, szinte lihegve jött eléjük s midőn kezét szorított velők, csak annyit tudott mondani:

— Barátaim! óh édes barátaim!

Hangja akadozott. Szemei ragyogni látszottak egy benső tüztől, a mely egyuttal ideges reszketésre kényszerítette csenevész, gyöngye testét.

De hát mi történt veled? szólj — beszélj! fordultak egyszerre hozzá valamennyien. Aztán karjaiba kapaszkodtak s magukkal ragadva a gyereket, figyelmesen hallgattak szavaira.

Reggel, igen ma reggel történt az egész — kezdé Billy. A principálisom egy levelet nyomott a markomba s így szólott hozzám:

— Billy ur! én teljesen megbizom magában. Az ügy, a melyben utnak indítom, igen fontos. Vigye ezt a levelet az opera igazgatójához s adja át azt neki személyesen. De ne kiméljen kérem semmi fáradságot. Higyje, megjutalmazom érte. — Megértette?

Az első omnibusra, a melyet utban találtam, fölültem s körülbelül egy negyed óra múlva ott voltam az opera fényes palotája előtt.

Megtartandó ünnepélyeinknek kizárólag ifjúsági jellege lesz, mert a mit ünneplünk, az az ifjúság munkája volt. Bizton számítunk ennél fogva arra, hogy ez ünnepélyre minél számosabban fogtok feljönni, mi által annak erkölcsi sikere is biztosítva lesz.

E végből a közös érdekű megállapodásokat az alábbiakban hozzuk tudomásotokra:

Az ünnepélyek első napja március 12-ike, szombat, mely nap délutánján és estéjén érkeznek meg vendégeink. Fogadás és közös elszállásolás a „Fehérlő” szállóban, a város közepén.

Még az nap este, ugyancsak a nevezett fogadóban ismerkedő-estély és a tartandó kongresszus előértekezlete, a melyen az írásbelileg még kielégítőleg nem nyújthatott felvilágosítások fognak megadatni.

A következő napon, vasárnap d. e. a kongresszust ünnepélyesen Veni Sancte előzi meg az Egyetemi templomban, mely után a kongresszus tagjai átvonulnak az Uj-városháza dísztermébe, hol is a kongresszus megalakul. Megalakulás után kezdetét veszi a kongresszus első ünnepélyes diszülése, mely tisztán a márciusi nagy napok emlékének lesz szentelve. Ez ünnepély rendezését a budapesti Egyetemi-Kör vállalta magára.

E nap délutánja kinek-kinek szabadjára van hagyva (színházakba, nevezetességek megmutatására csoportbiztosokról gondoskodva lesz).

Egy melléklépcsőn sietve haladtam fel az igazgatósági irodához.

Kopogtattam.

Beléptem.

Egy öreg ur fogadott, ki kérdezősködéseimre azt felelte, hogy a director ur jelenleg a színpadon van, jelmezes próbát tartanak Susanneval, azzal a bájos, fenomenális jelenséggel, ki máma kezdi meg vendégjátékait — s ép azért most a színpadra idegen be nem mehet.

De nekem igen sürgős ügyben kell vele konferálnom, privát érdeke kívánja így — töldottam még hozzá — s tán energikus arckifejezéssel is kísérhettem szavaimat, mert az öreg szó nélkül nyitott fel előttem egy eddig nem látott ajtót s szinte bosszusan tuszkolt be rajta.

Sötétség volt körülöttem és mélységes csend, a melyet csak némelykor zavart meg valami mélységből előtörő énekvegyülék. Mintha zárdában lettem volna, egy sötét cellában, a hová csak az orgona méla bús hangjai hatolnak el.

Hétfőn reggel a megalakult kongresszus megkezdí tárgyalásait a központi egyetemnek e célra átengedett helyiségeiben. Még pedig hétfőn délelőtt összes ülésben tárgyalandók lesznek:

1. Diákszövetség.
2. Diák lapok.
3. Diák jelvény.
4. Tanárok és tanulók közti viszony.
5. Ide beosztott indítványok.

Együttal felkéretnek a kolozsvári egyetem kongresszusi küldöttei, hogy a diák-szövetség ügyének, a debreceni jogakadémia kongresszusi küldöttei, hogy a tanárok és tanulók közti viszony ügyének referenséül a maguk köréből előadót választani s ezt a kongresszus titkárának március hó 8-ig bejelenteni sziveskedjenek.

1. Segélyegyletek.
2. Diákotthon
3. Menza Akadémika.
4. Ide beosztott indítványok.

Este fáklyásmenet a kivilágított városban.

Kedden reggel 8 órakor tartandó gyűlésen tárgyalandók lesznek:

1. Önképzés.
2. Turistaság
3. Sport.
4. Ide beosztott indítványok.

Heves dobbanást éreztem. Szivem lüktetése volt. Egy megnevezhetetlen félelem és rettegés vett rajtam erőt. Ama gondolat, hogy végre valahára egyszer közlelől láthatom meg Susannet, — azt a színésznőt, a kit képzeletemben az ártatlan-ságnak szűzi leplével ruháztam föl — elkábitott.

Nesztelenül, szinte lábujhegyen surrantam előre. Az előbbi sötétséget halvány szürkület váltotta fel s lassankint már az egyes diszletdarabokat is felismerhettem. — Itt egy zöld fa — amott kastély romok, — itt egy falusi ház s még sok mindenféle, mi mind olyan bambán tekintett le rám. Nemsokára a szinpad közlelébe értem. Láttam a színészeket jönni-menni, sűrőgni forogni lázas sietséggel s láttam a mint Susanne jelenését elvégezve kilépett a kulisszák mögé. A színészeknek egész raja vette most körül. Nevettek, sikoltoztak, nem ügyelve a rendező püsségésére.

És ugy, olyan kimondhatatlanul fájt ebben a pillanatban azt-látnom, hogy Susanne is, a kit pedig olyan magasra helyeztem a többiek felett, ép-

Együttal felkéretnek: a budapesti egyetem jogi karának Segélyegylete, a segélyegyletek; — az Országos Egyetemi Segélyalap Egylet a diákotthon; a Menza Akadémika a menza ügyének, a nagyváradi jogakadémia kongresszusi küldöttei az ifjúsági sport ügyének, végül a budapesti turista egyesület egyetemi osztályának kongresszusi küldöttei a turistaság ügyének előadására előadót választani s ezt a kongresszus titkárának március 8-ig bejelenteni sziveskedjenek.

E tárgyalások befejezte után közös záró ülés tartatik.

Utánna délelőtt a kongresszus tagjai részt vesznek, mint rendezőség, a Petőfi-társaság által adandó matinén. Utánna bankett.

Délután az ifjúság az egyesületi zászlók alatt az egyetem előtt összegyülekezik s négyes sorokban körmenetet tart. A menet a következő emlékezetes helyeken fog meg-megállani:

1. Muzeum.
2. A volt Landerer nyomda.
3. Petőfi-szobor.
4. Eötvös-szobor.
5. Deák-szobor.
6. Széchenyi-szobor.
7. Ujépület.
8. Uj országház

pen olyan, mint a mások. Benoit az a hangnélküli, rut tenorista átölelte s mint egy örült ugy csókolta az arcát. Susanne pedig csak mosolygott hozzá.

Ki sem fejezhetem előttetek ama fájdalमत, a melyet illuzióimnak ily módon való szétfoszlása okozott. Tudtam, éreztem én azt nagyon jól, hogy Susanneval szemben táplált föltevéseim pusztá fictiók voltak csupán, de szabad-e kételkednünk egy ember erkölcsében mindaddig, a mig a mendemondák igazságáról személyesen meg nem győződünk?

Még mindig ott álltam egy diszlet mellett meglapulva s tán meg is feledkezem tulajdonképeni küldetésemről, ha valaki — felismerve bennem az idegent — rám nem kiált:

Hé! hát mit keres maga itt?

Nem válaszoltam semmit, csak gépiesen nyujtottam előre a levelet. Kétségkívül maga az igazgató lehetett, mert a boritékot felbontotta s elolvassa a sorokat, csak annyit mondott:

— Most választ nem adhatok — és, és uram, azon az ajtón, a melyen ide bejött, ki menni nem

hol is mindenütt alkalmi beszédek és szavalatok fognak tartatni.

Ez alkalommal egyuttal felkéretik a pozsonyi jogakadémia kongresszusi küldöttei, hogy a muzeumnál az alkotmány megújítását méltató beszéd megtartására; —

a kassai jogakadémia kongresszusi küldöttei, hogy a Landerer nyomdánál a Talpra magyar elszavalására; —

a kecskeméti jogakadémia kongresszusi küldöttei a Petőfi-szobornál egy alkalmi költemény elszavalására; —

a máramrosszigeti jogakadémia kongresszusi küldöttei az Eötvös-szobornál elmondandó beszédre;

a kolozsvári egyetem kongresszusi küldöttei a Deák-szobornál elmondandó beszédre; —

a debreceni jogakadémia kongresszusi küldöttei a Széchenyi-szobornál elmondandó beszédre; —

az eperjesi jogakadémia kongresszusi küldöttei az Uj épületnél Batthányi Lajos gróf, mint az első felelős magyar miniszterelnök emlékére tartandó beszédre a maguk kebeléből szónokot választani s ezt a kongresszus titkárának március 8-ig bejelenteni sziveskedjenek.

Este bankett a „Menza Akademia” helyiségében, a menza alapja javára eső jutalékkal. A bankett után tetszés szerint ki-ki elutazhatik.

Tekintettel az idő rövidségére, felkérjük a társaságok vezetőit vagy a másként illetékeseket, hogy ezen felhívásunkat és előzetes programmunkat az ifjuság körében megismertetni, a tervnek propagandát csinálni sziveskedjenek, hogy az ünnepélyek fényét már a tömeges részvétel is emelje.

Egyuttal kérjük, hogy a megválasztott szónokok, illetve előadók neveit, valamint a résztvevők pontos számát és neveit; az esetleges megjegyzéseket és indítványokat, az indítványozók neveit legkésőbb március hó 8-án délig az ünnepélyek titkáránál, (Bugapest, IV., Kecskeméti-utca 2, Egyetem-Kör) bejelenteni sziveskedjenek, hogy a végleges programok kinyomathatók legyenek, valamint az elszállásolás tekintetében is kellő időben gondoskodni lehessen.

A kongresszuson való részvétel díja a minimumban lesz megállapítva, melyben a napi étkezést leszámítva, mindennemű kiadás befoglaltatik, még a bankettek is. Természetszerűleg nincs azonban beleértve az oda-vissza utazás költsége.

Itt hívjuk fel a résztvevni óhajtók figyelmét, hogy a budapesti Egyetemi-Kör megtette már a lépéseket a kereskedelemügyi miniszter ur ő nagyméltóságánál vasuti kedvezményért, a mit valószínűleg meg is fog kapni.

Végül tájékozás végett az alábbiakban kö-

lehet, hanem ott, ott balra a lépcső irányában ki lehet jutni a szabadba. Angol vagyok, ki a franciákat nem nagyon szeretem, ezuttal azonban kénytelen voltam beismerni, hogy azok még a gorombaságban is udvariasak tudnak lenni. Tanácsát azonban mégis acceptáltam, vágyódtam már az üdőbb levegő után, olyan nyomasztó atmoszféra nehezedett a mellemre.

A megjelölt ajtóhoz értem, kinyitottam, de aztán hirtelen szédülni éreztem a fejemet. Arcomat előntötte a forró vér pirja, szemeim mintha elhomályosultak volna.

Egy női öltözöben voltam — — Elöttem sok bájos termet, édes, ígésző arc, a melyek azonban egy szatir csunya maszkjává olvadtak össze előttem, elemésztéssel fenyegetve engemet. Csak anynyira emlékszem még, hogy legnagyobb trémám és kétségbeesésem közepette egy puha női kacsó karon fogott.

Billy! Billy jöjjön velem — sugta a fülemben. Olyan balzsamos, ígésző, csábító volt e hang. Egy

csöpp a Lethe vizéből, mely elfeledteti kinjainkat, szenvedéseinket.

Szótlatlanul, vonagló idegekkel követtem őt — — mint a médium a hypnotizőrt..... Egy pár percmulva aztán egy nagy kaput nyitott ki előttem s én ismét szabad levegőt szivhattam magamba.

— — Billy itt mélyen fölshajtott, mintha arca elkomorulna, mintha egyszerre olyan sápadt lett volna s azután szinte suttogva folytatta:

És látjátok, akkor, abban a percben követtem el életemben az első legnagyobb bűnt. — — Mikor felocsudtam, gyávának mertem magamat nevezni, gyávának a miért elmulasztottam kiaknázni előbbi helyzetemet — —

— — Egy édes csók! egy tiltott üdvözlőlelés ott a kulisszák csöndes misztikus homályában. Ah! mint forrott a vérem, táncolt velem az egész világ. — Mintha daemanok gunyos kacaja ütötte volna meg a fületem, azt kiáltva folyton bele: Hát te is férfi vagy?! — Ilyen bárgyuak a mai fiatal emberek? — — nevetséges, ...nevetséges hahaha! — —

zöljük a kongresszusi tanácskozási szabályok tervezetét:

1. §. A kongresszus tagjai az ifjúsági egyleteknek megválasztott és kongr. előkészítő bizottságnak bejelentett küldöttei, kik a megállapított részvételi díjat kellő időben lefizetik. *Minden egyesület minden 25 tagsági jogainak élvezetében levő tagja után egy megbízottat küldhet,* ki tanácskozási és szavazati joggal bír. Az ünnepélyen azonban bármennyi vendéget is örömmel látunk.

2. §. A kongresszus ülésin a jelenlevők határoznak.

3. §. A kongresszus az Egyetemi-Kör elnöke, ennek akadályoztatása esetén alelnökének vezetése alatt választja meg elnökét, alelnökét, főjegyzőjét és jegyzőit.

4. §. Az új tisztikar alatt történik a kongr. megalakulása.

5. §. A tanácskozást az elnök vezeti. Ő intézkedik legfőbb fokban a tanácskozás eredményességéhez szükséges minden ügyben.

6. §. Akadályoztatása esetén mindenben az alelnök helyettesíti.

7. §. A kongr. főjegyzője a szólásra jelentkezőket a jelentkezés sorrendje szerint feljegyzi, s az elnök e sorrend szerint adja meg a szólás jogát. Feliratkozni a vita lezárásáig lehet.

A főjegyző szerkeszti a kongresszus kiadandó jegyzőkönyvét.

8. §. Az aljegyzők ketten-ketten váltakozva és egymást ellenőrizve, a kongresszusi tanácskozásokat főbb vonalaikban jegyzőkönyvbe veszik. A vitatandó tárgyak mennyiségéhez képest páros számú 4—8 jegyző választandó a főjegyzőn kívül.

9. §. A kongresszus titkárát, ki a kongresszus tagjainak mindennemű felvilágosítást van hivatva megadni, az előkészítő-bizottság kéri fel.

10. §. A kongr. pénztárnokát és ellenőrét hasonlóképen az előkészítő-bizottság kéri fel, azon kötelezettséggel, hogy számadásai a kongr. jegyzőkönyv mellékleteként nyilvánosságra hozandók.

11. §. A napirendre tűzött tárgyakhoz a feliratkozás sorrendjében minden feliratkozott kongr. tag egyszer — legfeljebb 10 percig tartó beszédben — hozzászólhat. Indítványt tevők a vita lezárása után egy öt perces beszédben a zárszó jogával élhetnek.

12. §. Tárgyalásra csak oly indítvány tűzethető ki, mely a kongresszus titkáránál március 8-ig írásban bejelentetett.

Azonos tárgyú indítványok *együttesen* tárgyalatnak.

13. §. Ezen tervezetnek megvitatása a kongr. megelőző és március 12-én este a „Fehér lóban” tartandó előértekezleten fog történni.

Visszarohantam a kapuhoz. Gépiesen kacagtam rajta s annak egyik nyílásán fuldokolva suttogtam át: Balbine! Balbine!

Hogy miért épen Balbinét, azt magam sem tudom. Ez a szó, ez a név jött legelőször ajkamra, tehát kimondtam. — És ime az ajtó hívásomra kitárult s előttem állott az, a kit szállítottam. Igen Balbine volt, s most, hogy eme nőt, e fiatal lánykát halavány arcával és beesett fekete szemeivel szemtől szembe láttam, abban a pillanatban tudatára ébredtem örült szándékom rettenetes voltának.

És erre az angyalra, erre a tündérre uszítottak engemet a sötétség lakói Lucifer és Mefisztó famulusai? Ő reá, ki mentő karját nyújtotta nékem akkor, mikor azt hittem, hogy veszte vagyok; a ki itt a színházban fizetésért mosolyog, egy pár saúsért, francért a szinpadi csöcselékekben kiabál, énekel és táncol; — a kinek ezer csábító ördöggel kell kinos harcot vívnia, de a ki mégis türelemmel hordozza az élet terheit, mert óh — milyen kimondhatatlanul jól esik egy-egy meleg falat a beteg anyá-

nak, a vézna testvéreknek! Milyen jó, ha meleg a szobánk, midőn ablakainkat jégvirágok lepik el s minő boldogság, midőn világot, mécset gyújthatunk, ha ijesztő lidércek vernek fel éjnek idejében álmainkból. — És ezek mellett még erőnyesnek is lenni? — nemde hihetetlen egy história? — -

Pillanat alatt végig vonult előttem az az ötödik emeleti padlás szobácska, a melyben Balbinék laknak. Jól ismerem azt, hiszen szomszédok vagyunk. Mennyi küzdés, mennyi fáradtság és mindez milyen szívesen, milyen odaadással viselik, — mert van erény, van becsület, mi még a keserűség könyeibe is belecsöppögteti a remény és vigasztalás balzsamát — -

Bocsánatot akartam kérni Balbinétól. Kezei után nyultam, hogy csókjaimmal engeszteljem ki ama vétkemet, melyet vele szemben bár gondolatban is elkövettem. De mintha ő haragosan lökte volna félre jobbomat. Megakartam ragadni, nehogy elfusson előlem. Ekkor egy hatalmas ütést éreztem jobbomon s — fölébredtem. Ott állottam egyedül a

Ezekben adtuk elő azt, mit a résztvenni óhajtoknak — addig is, míg az előértekezleten szóbeli leg érintkezhetünk — tudniok szükséges. Ha bármire nézve is kételyetek merülne fel, vagy ha az előadottakon felül bármire nézve is felvilágosítást óhajtanátok, forduljatok vagy a kongresszus titkárához, vagy az előkészítő-bizottság elnökéhez Komáromy Zoltán urhoz (Egyetemi-Kör) s mindenre azonnal készséges felvilágosítást fogunk nyújtani.

Mi csak arra kérünk Titeket, hogy idézzétek fel ifju lelketekben március idusának *szellemét*, oltsa belétek az emlékezet azt a lelkesedést, azt az egyetértő nagyratörő pezsgő életet, minek emlékét ünnepeljük, s hozzátok fel lángoló lelkesedéseket egyesíteni a miénkkel, hogy magasztos ünnepünkől az ifjuságra fény s a hazára büszke remény derüljön újra fel! A közeli viszontlátás reményében.

Hazaíui tisztelettel:

Az előkészítő bizottság nevében:

Komáromy Zoltán s. k., elnök.

Domokos Lajos emlékezete.¹

Irta: *Balogh Béla.*

Nincs szebb, nincs lelkesítőbb, mint midőn valaki egy szent s nemes célt tűz maga elé; annak

¹ Felolvastatott az 1898 febr. 19-én a magyar tan nyelv behozatalának évszázados ünnepén.

nagy kapu előtt, a melynek vaskilincsét görcsösen tartottam kezeim között. Ütésem alatt egy kis sebből patakzott a vér, melyet a kilincs egy kiálló hegyes része fakasztott. — Körülnéztem. Balbine nem volt sehol. De hát álmodtam-e, szóltam most magamhoz? Való volt-e a mit láttam, avagy Belzebubnak csak egy fantaszticus csábképe vonult el szemeim előtt? — —

— Fülemet a kapu egyik nyílására fektettem. Bent a kapun túl minden csendes volt, csak a kapun innen ütött eszeveszett zajt szívem dobogása.

De Billy! Billy — szóltak most közbe valamennyien. Mióta sülyedtél te annyira, hogy efféle gondolatokkal még csak foglalkozni is mersz? Hová lettek hagyományos erkölceid, avagy csak képmutatás volt eddigi életed?

Nem! nem válaszolt a fiu energicus hangon. Ne ítéljete el azért. Hiszen én is csak olyan ember vagyok, mint a többiek. De előttem áll a nappali hosszas fáradságos munka, a mely mellett visszafojtom vétkezes gondolataimat. A létfenntartási küzdelemben, az előrehaladás vágyában szinte ismeretlen

szenteli munkásságát, egész életét, s belévetve magát az élet küzdelmeinek zúgó árába, szíve lángoló lelkesedésével, eszével, karjával a szemei előtt lebegő ideál megvalósításán csügg s harcainak báberkoszorúja gyanánt a célt elérve, az eszményt valósulva látja; hogy az ige, melyért annyit küzdött, testet öltött. — Vannak, kik elbuknak a küzdelemben s lesújtott keblüknek csak az nyújtja a vigasztalást, hogy akartak; vannak, kik nemcsak küzdenek, de diadalra jutnak, s az ilyenek kétszeres örömmel kiáltják: nemcsak akartam, de tettem is.

Magyar protestáns egyházunk, s vele együtt drága, ősi alma materünk sok hányattatáson, szenvedésen ment keresztül. Sokszor fenékgig kiűritette a keserű poharat, de mint a mythosok Anteus-sza újból talpra állott. — Meg volt benne az az éltető szellem, mely megtartá benne a friss életerőt; meg volt benne a magyarság amaz ősi ereje, mely a sir széléről is visszaparancsolta, hogy új életre keljen; voltak vezérlő szellemei, kik magasan lobogtatva a zászlót, a megpróbáltatások nehéz idejében nemcsak megtartói voltak áldozatkészség teremtetten intézményeinknek, hanem a haladás és tökéletesedés pályáján előbbre is vitték, fejlesztették; — akik az egész korra reányomták teremtető szellemök bélyegét, mint irányt mutató, kimagasló vezérei sötét, nehéz időknek.

fogalomra törpül előttem a bűn. Az alkalom, a melyben annak testet adhatnék, már elmúlt, a mikor lényemben a szikrát a bűn édessége után lánggra lobbani érzem.

— Tanuljatok ti is küzdeni s meglátjátok, hogy munkában élve sokkal nagyobb boldogságtokra fog szolgálni a kínálkozó, de az el nem követett bűn tudata, mint a mennyit annak élvezete tényleg nyújtana.

Billy arca egészen átszellemült. Ugy érezte, mintha szavaival olyan meggyőzőleg hatott volna barátaira, mintha azok ez egyszer megértették volna nemes lelkesedését a melybe erényének és tiszta lelkének minden atomját odakölesünözte.

— Hátha mégis felhagy vala azzal a léha élettel, hátha jobb utra térnek, — s mind ez az én szeretetem, az én fáradságom gyümölcse lesz! — — ah milyen kimondhatatlan boldogság vette eme gondolatoknál hatalmába ezt a fiatal gyereket.

Kiérték a Champs Elyseés-re. Iszonyu néparadat hömpölygött fel és alá. A lámpák lassankint kigyultak s megkezdődött az a maga nemében páratlan párisi élet.

Billy még mindig gondolataiba merülve, szinte gépszerűen haladt előre. Egy ivlámpának hirtelen

A mult század ez: sulyos idő nemzetünk történetében; alig eszméltünk föl százados harcok okozta nehéz sebeinkből: ránk jött a csendes, zajtalan, de annál veszedelmesebb reactio; nyelvünk, protestáns hitünk mind céltáblái voltak régi ellenességünk pusztító fegyvereinek.

Egy-két világító pont létezett egyedül hazánkban, melyek éber szemekkel örködtek drága kincseink megoltalmazásában; köztük Debrecen, a kálvinista Róma. — Ez volt a nemzeti irány ama fellegvára, mely a szent hagyományok mellett mindvégig vitézül kitartott. — Ott küzdöttek fiai Rákócy kurucái sorában, ott voltak akkor is, ha szellemi fegyverekkel volt szükség jogainknak érvényt szerezni. — Voltak városunknak lánglelkű fiai, kik a Gondviselés által küldettek, hogy iránytű gyanánt szolgáljanak ragaszkodó bár, de téveteg kortársaiknak, kik aztán nemcsak oszlopai, bástyái lettek a protestáns nemzeti iránynak, de hatottak, alkottak s gyarapítottak. — Megcsendült száz évvel ezelőtt e főiskola falai között az édesen zengő anyanyelv, mely száműzve volt addig a tudományok csarnokából; felváltá a Horatiusok és Cicerók nyelvét, óriás lendületet adva ezzel ugy a tudományok haladásának, mint a nemzeti műveltségnek. — Fölépült idestova egy századja a Themis temploma is, a jogakadémia; s a collegium, mely eddig a Krisz-

támadt vakító fénye ébresztette föl töprengéseiből. Szédülést érezve ösztönszerűen kapkodott maga körül, hogy barátaiban támaszt nyerhessen.

— De ni hiszen ők már nincsenek itt melletttem — szólta meglepetve magához. — Tehát ezért hallgatták olyan figyelemmel, minden ellentmondás nélkül szavaimat? — — — — Szemeivel fürkészőleg kereste őket a nagy tömeg között s csak akkor látta, hogy egy demi monde pillangó szárnyain vigan, hahotázva repülnek tova.

— Hah! még tán nevetnek is rajtad!? mint gunyolnak tégedet! — — — — s mialatt egy megvető, de mégis fájó mosollyal felelt nekik rissza, olyan követelőzőleg kérdezte magától:

— Hát én vagyok-e a bolond, avagy ők a tévedt emberek? — — Ez az én nemes küzdésem, fáradságom eredménye?

És olyan kinosan facsarodott össze a szive, Billy szemeibe könnyek gyűltek, édes, boldogító könnyek, a melyek lepereregtek arcán, lehullottak a földre. De mintha azok ott még tovább is forrtak volna, Billy számára egy új világot alkotva, a melyben élve, erősebbnek érezte magát minden küzdéssel és nélkülözéssel szemben egymaga, mint a Champs Elyseés nyüzsgő emberáradata.

tusi hit fáklavivője volt egyedül, kezébe ragadva az igazság pallosát is, hogy hit és igazság egyesült erővel szolgálják az emberi nem haladásának szent ügyét.

Oly tények, melyek már magukban tiszteletet parancsolnak Debrecen iránt; — s e tények Domokos Lajos nevéhez fűződnek; rójjuk le a kegyelet adóját e nagy név iránt, emlékezzünk meg Debrecen e nagy fiáról, nemzeti függetlenségünknek, művelődésünknek, protestáns hitünknek és szabadságunknak e koszorus bajnokáról, hadd legyen ami emlékezetünk, bár csak egy piciny levele is ama babérfüzérnek, melylyel az igazságos Clio Domokos homlokát övezni fogja. Lássuk életét, lássuk alkotásait.

* * *

A mult századi Debrecen története egy névtől visszhangzik: a Domokosok nevéből. — Apa és fiu állanak élén minden mozgalomnak; ők vezérei, szervezői minden törekvésnek e város falain belől; előbb az atya, a hires Domokos Márton, s midőn ez kidől, helyébe lép a dicső atyának dicső gyermeke Domokos Lajos, — ki már egy tiszteletnek s népszerűségnek örvendő név örökébe lépett. — 1728-ban született városunkban; nagyműveltségű atyja példáját követve, ő is a tudományoknak szentelte magát s bevégezve tanulmányait főiskolánkban, a külföldet kereste föl, honnan mint széles látkörű, nyugat-európai műveltségű egyén tért vissza szülővárosába. — 1751-ben 22 éves korában már ott találjuk városunk tisztviselői közt, buzgón forgatva a jegyzői tollat; s ez időtől kezdve halála órájáig nem szűnt meg lankadatlanul munkálni városa s egyháza érdekét. — Polgártársai csak ragaszkodásuknak és elismerésüknek adtak kifejezést akkor, midőn 1774-ben a tisztviselői kar legmagasabb polcára emelték, megválasztva a város főbírájául. — Váltakozva majd mint főbíró, majd mint polgármester szolgálta a közügyet a vezér bölcsességével, leggondosabb figyelmével ép abban a korban, a midőn fejedelmi kezek nyultak belé ősi alkotmányos jogainkba s fenyegették nemzeti függetlenségünket, nyelvünket. — De ott örködött a Gondviselés a nemzet feje fölött; élesen látó, próféta lelkű férfiakat adott a sötét fellegektől elborított hazának. Ott állott Domokos is a viharban, s a forrongó nemzet egy darabjának, egy szabad kir. városnak érzelmeit tolmácsolta akkor, midőn ki-mondotta, hogy a városi tanács nem tehet német

nyelvű felterjesztéseket a legfelsőbb kormányhatóságokhoz. — Hazafias, bátor magatartásának nem-sokára keserű következményei lettek. — Mint legtöbbször, most is akadt áruló, s a nagy érdemekkel koszorúzott főbíró hivatalából elmozdítottatott 1786-ban.

(Folyt. köv.)

A cétus mint házassági ok.

Nem a kollegiumi cétusról akarok írni, nem, — s épen azért bocsátom előre, mert ez azon kívül is létezik.

A bátyám, meg én együtt laktunk egy kis szobában. Nem akarom egyikőnket sem dicsérni, de igen jól megfértünk (illetve megegyeztünk), a minek oka különben az, mert én igen jó temperamentummal rendelkeztem az alkalmazkodáshoz.

Butorzatunk nagyszámú, úgy hogy egész megtöltötte a szobát, természetesen — a szoba kicsi lévén — könnyen megtölthette.

Ablakunk egy volt, mely nem épen a korzó legpompásabb helyére engedett kilátást, de azért csak elkönnyökölgettem benne, miért ne? hiszen az a szegény ablak nem tehet arról, hogy nem egy földtéri első emeleti lakáson diszeleg.

De hogyha aztán mindkettőnknek kinézni való kedvünk támadt, itt érdekösszeütközés keletkezett. Az áthatlanság törvényénél fogva csak egyikünk nézhetett ki, így én — a kisebbik — rövidséget szenvedtem.

Miért is nincsen a mi szobánknak két ablaka!?

A tér szűke úgy hozta magával, hogy egyetlen íróasztalunkat a fal mellé téve, — mindketten nem használhattuk. Ha ő írt, én kénytelen valék írási tervemről lemondani. Nem írhattam, nem örökíthettem meg nagyszerű gondolataimat s mennyi ment így feledésbe, mily sok nem láthatott napvilágot!

Mért is nincs nekünk két íróasztalunk, vagy mért nem csinálták ezt az egyet nagyobbra, hogy mindketten dolgozhatnánk!!

Hegedülni mindketten tudtunk, de hegedünk csak egy volt. Így ha ő hegedült — pedig egyidőben voltunk szabadok s voltunk otthon — én nem hegedülhettem, ilyenkor nekem tehát hallgatnom kellett.

Istenem, mért nem adtál nekünk két hegedűt, hogy játszhatnék én is s meglenne a harmonia!?

Hazajöttünk elfáradva. Ő leheveredett a díványra, nekem csak leülni lehetett, mert ez a butor-darabunk is csak egy vala!

De pipánk is egy vala s így nekem csak a füstje jutott, ha pipázni akartam, mert ezt sem használhattuk egyszerre!

De jó, ha két embernek két pipája van, egyik úgy füstölhet, mint a másik, akkor füstölnék én is.

És ennek mind te vagy az oka édes cétusom, hogy oly kicsinyre szabtak!

Elérkezett azonban az idő, vágyam bételt s vágyam mégsem ez!

Nézhetek már ki az ablakon, írhatok az asztal mellett, hegedülhetek s pipázhatok szüntelen, pedig nincs kettő egyikből sem, most már magam vagyok, magam, mert bátyám szárnyra kelt, itt hagyott.

És most nem kell egyik sem, de hisz nem is ezt akartam én, hanem hogy együtt élvezhessük mindezeket!

Azért is tehát megbosszulom magam rajtad ős cétusom, elmegyek én is, itt hagylak, megyek oda, hol ketten leszünk s nézhetünk ki az ablakon, mindketten ledőlhetünk a díványra s ketten ülhetünk asztal mellett, s habár nem dohányozunk mindketten, én mégis kedvvel fogom szívni, — el, el innen, gyűlölöm a magányt, e kis szobát, megyek és..... megházasodom.

Nagy Gyula.

Pessimistikus mondások.

Nincs valami szebb téma, mint a régi szép, gondtalan korról beszélni. Ha a jelen eseményein, küzdelmein végig pillantunk, a melyek többnyire elégedetlenséggel töltenek el, mert vágyaink, céljaink ritkán teljesülnek úgy, mint akartuk volna, még egy félő pillantást vetünk a bizonytalan jövőre és aztán visszatérünk a szép multra.

Ott vonulnak el egymásután a különféle események a maguk tisztaságában. Az idő úgy látszik lemosta mindazt róluk, a mi kifogásolható volt és más szemüvegen vizsgálva, más ítéletet hozva, mint a kor, melyben történt, — elmesélünk a régi jó időkről s csudálkozunk, hogy mikép is lehettek oly jók az emberek! Eszünkbe jut az a régi klasszikus mondás: de mortuis nil nisi bene. — És érezzük, hogy az elmúlt korok ideálisabbak a mainál, hogy

*) Keltenborn D. összegyűjtése után szabadon.

a letűnt nagy emberek hibái, mik felett koruk pálcát tört, most elhalványulnak és szeplőtlenül marad a tiszta érdem.

De ha visszamegyünk a multba s figyelembe vesszük egyesek véleményét, kik korukat megglehetősen jellemezték egy-egy megjegyzéssel, ellenkező véleményről győződünk meg. Az ideált csak mi alkotjuk meg magunknak, de tényleg nem találjuk meg. Minden korban meg volt az elégedetlenség, egy kor sem volt magával megelégedve.

Már a zsidók elégedetlenkedtek, mert prófétaikban igen szigorú bírakra találtak. E korról mondja Ábrahám, hogy a hatalomra törő zsidók megunták az édes mannát, melyben minden erő s zámat benn volt és panaszkodtak Mózesre.

Xenophon Kyropádiáját, mely igen régi könyv, valami 4000 éves, ha olvassátok, ott látjátok a vádat a perzsiai udvari élet ellen.

Homér a Trója előtti aggastyánokat siratja, hogy olyan emberek nincsenek, mint az előtt.

Schiller a haldokló Attinghausehez oly hangon szól, hogy remegnünk kell attól. — Nagy erővel jó az új s a régi nép mulik; új napok derülnek ránk s a régi nép aggódó lesz. Mit csináljak? Őket eltemették, kikkel végig küzdöttem az életet. Föld alatt van már a boldogságom, hisz az boldog, kit nyom az örök álom.

A klasszikus hohenstaufok lovagkora mindig tud egy másik klasszikus korról, melyre öreg emberek még emlékeznek. Így Cid Ariost panaszkodik a dühöngő Rolandban. — Sok szép nő volt hajdanában, kik az erényért epedtek, de ma csak kevés van, kik nem a pénz után sohajtoznak.

Menjünk vissza a világtörténetben egy-két századig, a hol a reformatio nemcsak a dogmákban, hanem a nyilvános életben is győzedelmeskedett, a a satyrikus és tanító költészettel foglalkozó reformált költőkig, a kikhez nemcsak Erasmus, Sebastian, Brand, Murner és Hans Sachs, hanem Franciaországban Rabelais és Itáliában Dante sorolható. Itt is észlelhető a régi napok utáni vágy.

Maga Luther atyja halálakor önmegnyugtatólag mondá:

„ — ő régi korbéli férfi volt. ”

A szép nem pompavágyát a szónok Ágoston szerzetes festi:

— Menj ünnepnapon a városba, csodálkozás-sal fogod nézni, mily diszesen felöltözve mennek el melletted a leányok; ott az egyik göndörített

hajjal, melyről oly hosszú szalag csüng le, hogy egy fél nap kellene annak visszacsavarására; amott egy másik, ki legalább is három nap óta festette magát; itt a másik annyira összefűzve, hogy alig lélekezik.

1712-ben egy Jeremiás könyvében siralmas hangon említi, hogy a gyalázatos nagyravágyás a mai napon oly magas fokra hágott, hogy nemsokára nem lehet megtudni, ki a szolga, az úr; az asszony, a cseléd.

Ritkán hangzik el az is, a mit a genfi sonderling mondott számos évvel utóbb (1761). Manapság a romlás minden fele ugyanaz. Nincs erény, sem erkölcs egész Európában.

Ha valaki azt hinné, hogy a régi jó idő, az utóbbi századokra illenék, jusson eszébe a forradalom s a mi mellett elvonult Ezen korra mondja Ican Jagues Rosseau confessióiban:

— Három nagy néném nemcsak példás szépségű nő volt, hanem, oly erényes életet is folytattak, a mit a nők már régóta nem ismernek.

Tovább menve, Goethénél találjuk Herderhez írott levelében:

— Tartsunk össze, az egész világ nyomoruságos — elfajúlt lény.

Igy ir a nagy emberismerő, midőn Rómában Iphigenia befejezésével foglalkozott.

Ugyanerről a korról mondotta Weber: Igen bölcs korunk nem tűr többé valóságos, közvetlen gyermeket.

1819-ben Byron hazájáról ezeket mondotta: A kétszínűséget, a mely Angolországban uralkodik, gyűlölöm, a mint a divatot mindig gyűlöltem.

A híres satirikus Saphir Bécsről így szól:

— Régen multságban a fiatal emberek mulattak — fáradtak, mint valami fizetett bérencek. A nőket mulattatták, kigyult arccal beszélgettek, táncoltak, szóval hivatásukat teljesítették; most egy bálon, összejövötelen ifjaink nyugalomba vonulnak, a minek oka ifjui gyöngeség.

Hol van hát a régi jó idő?

Jean Paul aeszthetikájában úgy fejti meg az ifjaké a jövő, az öregeké pedig a mult. Azok azt tartják ideálisabbnak, ezek emezt.

Schiller pedig a kettőt a jelenen egyeztetni ki *Éljünk, mieink a percek, használjuk okosan azokat és nekünk lesz igazunk.*

Kiss Árpád.

Színház.

A hét kiemelkedő eseménye mindenesetre a „Kaméliás hölgy“ színrehozatala volt a címszerepben Halmi Margittal. Ezzel a darabbal aratták világszerte sikereiket Duse, Bernhard Sára; tudja is a közönség nagyrésze már könyv nélkül, de legyen bárminő régi a história, a költészet ereje új és új bájta kölcsönöz annak a szomorú tragoediának, melynek szerencsétlen hősnője Gautier Margit.

Halmy Margit összes művészi erejét beleöntötte Gautier Margit szerepébe bár nem akart utánozni senkit sem, mert hisz erre művészi talentuma nem szorult, s mégis a valódi Gautier Margit állott előttünk. Jeleneteit rendkívüli tetszéssel fogadta a közönség, a negyedik felvonásban nyílt színen egymásután többször ki is hívták.

Partnere Tanay igyekezettel, ambícióval játszotta a Duval Armand szerepét. Második és harmadik felvonásban finom színezéssel, minden pózolás-nélkül játszott, a negyedik felvonásban pedig egy jelenetet, melynek sikerét kétes értékűnek nevezi egy helyi lap kritikusa, holott ez és az ezt megelőző jelenetek emelkednek ki főleg a drámai érmiatt, kétségtelen sikerrel játszotta meg. Vidor a rendezést valódi művészetre emelte e darabban is. És ez különösen a negyedik felvonásban tűnt ki.

*

Előző este Csiky Gergely poetikus színművét játszották. Kár, hogy bizonyos okok miatt nagyon megnyírbáltatott a darab, mert így összes értékét elvesztette. Hiába igyekeztek a szereplők hatást elérni, Kiss Irénen, Szabó Irmán, Follinusznén kívül nem igen kapott egyik sem.

*

Hamlet is színre került e héten a címszerepben Komjáthyval, ki Salvini-féle Hamletet akart produkálni. Sokkal nagyobb, sokkal igazabb lett volna sikere, ha elhagyja azt, a mit Salvinitől kölcsönzött. Van ő benne elég tehetség, kár utánozni valakit. Bár a nagy művészek alakításainak tanulmányozása szükséges, de utánzás és tanulmányozás között különbség van. Két jelenete állott a művészet magas szintjén. Egyik, hol anyját vádolni kezd, megjelenik apja szelleme, ez valóban jó volt, másik, hol apja szelleme tudtára adja, hogy apját meggyilkolták. Ezekben a jelenetekben az a Komjáthy volt, a ki mint Bánk bán oly igazi művészi sikert ért el.

Ma már úgy látszik kezd kimenni a divatból Shakesperei tragédia, még az ifjuság is jobban szereti a Gésákat, mint Hamletet. Pedig egykor, nem is olyan régen, még az ilyen darabok tanították a közönséget is, meg az ifjuságot is a szépre.

— s.

Irodalom.

Fölhívás előfizetésre. Március 15-ike az ébredés ünnepe. E napon virradt meg újra a szabadság hajnala, a hon ege a napon uszott újból ragyogó pírban, Kárpátoktól Adriáig e napon terjeszté ismét melengő sugarait és derengő fényét az elnyomatás homályától évszázadokon által borított magyarok napja.

E napon ünnepli kegyeletteljesen és lelkesen a magyar nemzet évente s készül megünnepelni nagy fényvel az idén is.

1848-ban március 15-én, tehát 50 évvel ezelőtt hangzott föl először szózatként ama költői megnyilatkozás, mely villámgyorsan találta minden magyar szívét s melyet dörgőn visszhangozá nyomban minden magyar ajk: „*Talpra magyar hí a haza*“.....

Petőfi Sándor a magyar nemzet újjászületése korának lánglelkű dalnoka, e napon röpité országgá „Nemzeti dal“-át s annak gyújtó hatása lángba borítá Magyarországot, mely lángtengerből emelkedett ki Phönix-ként fönségesen szárnyalva a szabadság.

Midőn tehát nagy, magasztos ünnepre készül Magyarország, alulírott cég — mint a magyar közművelődés egyik zászlóvivője — az ünnepségek emeléséhez szintén hozzájárulni nem csak kíván, de kötelességének tartja s ezt legméltóbban úgy véli teljesíteni, ha kiadásában közrebocsát egy fényes kiállítású 100 zeneművet (énekhangra zongorakísérettel) tartalmazó albumot, melyeknek szövegei egytől-egyig Petőfi Sándor műzsájának szüleményei.

A 150-nél több oldalra terjedő kötet „*Petőfi Album*“ 100 ének és dal zongorakísérettel Petőfi Sándor szövegeire cimen s a következő zeneköltők legkiválóbb műveit tartalmazva fog megjelenni:

Id. Ábrányi Kornél, Belezay Antal, Doppler Károly, Egressi Béni, Festetics Leó gróf, Füredi Mihály, Hubenay Klára, Langer Victor, Lányi Ernő, Mihalovich Ödön, Mosonyi Mihály, Orczy Bódog báró, Ögyek, Simonffy Kálmán, Szénfy Gusztáv, Thern Károly, Volny Vilmos és Zimay László.

A dalok válfajai közt lesznek: hazafias-, szerelmi-, bor- és pusztai dalok, valamint 40 a magyar népdalok gyöngyeiből.

Fölhívjuk tehát Petőfi Sándor költészetének s a magyar zeneirodalom kedvelőinek figyelmét eme a maga nemében páratlanul álló albumra, melyet az alulírott cég előfizetés útján bocsát közre még pedig oly csekély áron, hogy azt a márciusi nagy napok becses emléke gyanánt a legkönnyebben bárki is megszerezheti.

Hazafias üdvözléttel

Rózsavölgyi és Társa

cs. és kir. udvari zeneműkereskedő cég.

Vegyes közlemények.

Évfordulati ünnepély. A debreceni ev. ref. főiskolai énekkar a magyar irodalmi önképző társulat közreműködésével 1898. március 5-én a főiskolai énekkeremben évfordulati ünnepélyt rendez néhai boldog emlékezetű Nagy József, Vecsey-Bruckner és Magyar-Kegyes alapítók emlékeztetére, mely alkalommal a Kádár István jutalomdíj is kiosztatik. Kezdeté pontban 4 órakor délután. A meghívó egyszersmind belépti jegyül is szolgál. Másra át nem ruházható. — A Fráter Ida és Sipos Margit alapítvány jövő évben lép életbe. — Műsor. I. szakasz: 1. Gyászenek. 2. Megnyitó beszéd nt. Balogh Ferenc urtól és a jutalmazottak megnevezése. 3. Késő vágy, Horváth Ákostól. 4. Komoly szavaltat, Tripsó Sándor 3. jh.-tól 5. Talpra magyar, Huber Károlytól. — II. szakasz. 6. Harmonia dicséneke, Huber Károlytól. A zongora-részt játsza: Ujfalussy Géza. 7. Felolvasás, Korsós Zoltán 3. jh.-tól. 8. Magyar népdalok, férfikarra Mácsay Sándortól. 9. Vig szavaltat, Mészáros Károly 1 jh.-tól. 10. Rákóczy induló, Huber Károlytól, a zongora-részt játsza Jóna Kálmán.

A „Joghallgatókat segítő Egyesület“ másfél hónapi interregnum után február 27-én újra megalakult. A tisztikarba jórészt új elemek kerültek, a kik bizonyára lelkesen fognak munkálkodni az egyesület érdekében. Elnök lett Surgóth Gyula 4. jh., főjegyző Kun Béla 2. jh., pénztáros Rózsa Lőrinc 2. jh., ellenőr Koppányi Miklós 3. jh., könyvtárnok Boross Lajos 2. jh. Választmányi tagok: Rózsa Ernő 4. jh., Balogh Béla 4. jh., Szász Károly 3. jh., Forrás Gyula 3. jh., Sipos Béla 2. jh., Madarassy Gyula 2. od éves joghallgatók, Bodnár Sándor 1. éves jh., Lukácsffy József 1. jh. Az egyesület a második félévi segélyosztást március 3-án intézi el, ez iránti kérvények március 3-ikán délig adandók be a főjegyzőhöz. A budapesti diákkongresszusra az egyesület valószínűleg három képviselőt küld ki. Ez ügyben a március első napján tartandó közgyűlés határoz.

Az Énekkar által március 5-én rendezendő Vecsey-Nagy József-féle ünnepélyen a magy. irod. társ. részéről szerepelni fognak: Korsós Zoltán (felolvasás), Tripsó Sándor (komoly szavaltat), Mészáros Károly (vig szavaltat).

A budapesti kongresszusra főiskolánkból eddigelő kiküldettek: az Énekkar képviseletében Nagy Gyula és Veress Gusztáv, a Gyorsíró-egylet képviseletében Polgár Kálmán, az Irodalmi Társulat részéről Bereczky László és Boross Lajos, a Jogász Önképző kör részéről Balogh Béla.

A magyar turista-egyesület eperjesi jogász-osztálya 1898. évi február hó 26-án, szombaton d. u. 6 órakor a kollegium disztermében vetített képek bemutatásával turista felolvasó estélyt rendezett, melynek műsora a következő volt: 1. A Magas Tátra. Irta Váradi Antal dr., bemutatta Horváth Ödön dr., jogkari dékán ur. 2. Képek a Magas Tátrából. Irta és felolvasta: Flórián Károly joghallgató. A tiszta jövedelem felét az „Öt tó“-nál építendő menedékház alapjának gyarapítására fordítják. Az

alapot a budapesti osztály kezeli. A felolvasás folyamán száznál több igen sikerült felvételt vetítettek.

A „pápai ev. ref. főisk. ifjusági képzőtársulat“ a főiskolai ének- és zenekar közreműködésével 1898. évi március hó 15-én este a városi színházban, a szabadságharc 50-ik év-ordulóján, emlékünnepet rendez. Kezdeté 7 órakor. Műsorozat: 1. Részletek a „Hunyady László“ c. operából Erkeltől, Gáty Zoltán átiratában, előadja a főiskolai zenekar Gáty Zoltán vezetése alatt. 2. Emlékbeszéd, tartja dr. Kapossy Luczián tanár-elnök. 3. Kuruc dalok, Káldy Gyula gyűjteményéből: I. Rákóczy Sámuel (1664.); II. Kuruc tábori dal (1672.); III. Kuruc tanya (1709.), előadja a főiskolai férfi kar. — 4. Emlékezés 1848-ra. Irta: Lampérth Géza, szavalja Veress István IV. é. th. 5. Rákóczy-nyitány, Kéler Bélától. négy kézre zongorán előadják: Burghardt István VII. o. t. és Setiner Lajos V. o. t. 6. „Bordal“ Erkel Bánk bán című operájából, bariton magánhangra férfikar és zenekar kísérettel; előadják: Komjáthy Aladár III. é. th., a főiskolai férfikar és zenekar Gáty Zoltán vezetése alatt. 7. Szabadság diadalünnepén. Irta és szavalja Csomasz Dezső társulati alelnök. 8. „Kossuth-Induló“, vegyes karra Gáty Zoltán átiratában, előadja a főisk. vegyes ének- és zenekar. — Március 14-én este 7 órakor a főiskolai ifjuság fáklyásmenete. — Műsor a honvéd-szobornál: 1. Hymnus. Énekli a főiskolai férfikar. 2. Ünnepi beszéd, tartja: Veress István főisk. szénior. 3. „Talpra magyar“. Szavalja Csomasz Dezső III. é. th. 4. „Szózat“. Énekli a főiskolai férfi énekkar.

A pozsonyi jogászfifuság a jogász-segélyző-egyesület javára a „Magyar király“ szállóban 1898. március 5-én zártkörű táncestélyt rendez. Rendező bizottság elnöke Fröhvirth Samu, jogászsegélyző egyleti elnök. — Kezdeté 9 órakor. Családjegy 5 frt, személyjegy 2 frt, karzatjegy 1 frt.

Gyorsírók versenye. A „Debreceni főiskolai gyorsíró egylet“ február 27-én tartotta Nagy Sándor ügyvéd, Török Péter főgimnáziumi tanár és Pető Imre urak jelenlétében félévi írásversenyét. A versenyre az összes debreceni tanintézetbeli gyorsírók meghivattak, de csak a főreáliskola két növendéke jelent meg az egyesület tagjain kívül. A verseny a correct stenogramm-pályázatok eredményének kihirdetésével vette kezdetét, melynek eredménye a következő: I. díjat Minczer Antal 7. o. t., II. díjat b. Tóth János 7. o. t., III. díjat Oláh Gábor 6. o. t. nyerte; megdicsértettek: Ujlaky Miklós 7. o. t. és Szabó Ernő 6. o. t. A kezdő gyorsírók közül I. díjat Szabó János 1. jh., II. díjat Forberger Béla 6. o. t., III. díjat Riesz Imre főreáliskolai 6. o. t. nyert; megdicsértettek Majtényi Miklós 7. o. t. és Burger László főreáliskolai 6. o. t. A 120 szótagos versenyen díjat b. Tóth János 6. o. t. nyert; megdicsértettek: Szabó Ernő és Tóth Dezső. A 150 szótagos versenyen nyertes lett Herdliczka Ernő 7. o. t., megdicsértetett Simon Imre 7. o. t. A 180 szótagos versenyen Krampera Ede 8. o. t., megdicsértetett Varga Lajos 7. o. t.